

förststyrelsen; industristyrelsen samt jernvägsstyrelsen. Det är således rätt många områden af vårt ekonomiska och sociala lif, som genom dessa publikationer erhållit statistisk belysning.

För den stora allmänheten är dock af antyddas skäl denna belysning bra nog fullständigt satt under ena skäpp. Det är just med tanke härför vårt statistiska ämbetsverk äfven under senaste år utsände sin „*Statistiska årsbok*“ (12 årg.), som i ett bekvämt format och i öfversigtlig form sammanfattar kvintessensen, det viktigaste och intressantaste af hvad årets inhemska statistik, tryckt och handskriftligt, levererat af nytt vetande. Det är en liten, men innehållsrik bok, välkommen för hvarje medborgare, som vill följa med utvecklingsarbetet i eget land.

Af de ganska omfattande statistiska enquéter, hvilka den af senaten 1889 nedsatta arbetareförsäkringskomitén anordnat, har den första definitivt afslutats. Dess frukt utgör en af undertecknad utarbetad Statistisk undersökning angående „*Sjuk-, begravnings- och pensionskassor för arbetare och handverkare i Finland*“.

Ett nytt område för social-statistisk forskning har under senaste år beträffats genom den *enquête* Helsingfors arbetareförening med understöd af statsmedel senaste vår härstädes utförde angående *arbetarebefolkningens i Helsingfors ekonomiska och sociala läge* (familjeförhållanden, bostäder, inkomster och utgifter m. m.). Resultaten hafva ännu icke offentliggjorts.

AUG. HJELT.

Medicin.

Knappt var årets första vecka till ända förr än tvenne digra band utgörande medicinska fakultetens och universitetets patologisk-anatomiska instituts bidrag till det af universitetet med anledning af dess 250-åriga tillvaro under den gemensamma rubriken *Commentationes varie in memoriam actorum CCL annorum utgifta* verket lågo färdiga att spridas kring världen. Det förra, omfattande „*Afhandlingar utgifta af medicinska fakulteten*“, inledes med en uppsats af arkiater Otto E. A. Hjelt, skildrande medicinska förhållanden i Åbo på 1760-talet, och innehåller vidare uppsatser af F. Saltzman: Det nya kirurgiska sjukhuset i Helsingfors (med planscher); af Georg Asp: Studier öfver plexus sacralis; af A. Cloppatt och K. Hällstén: Missbildningen von menschlichen und thierischen Föten in den Sammlungen der Universitat zu Helsingfors (med planscher); K. Hällstén: Till kännedomen om reflex-apparaternas i ryggmärgen permeabilitet; Arthur Cloppatt: Etude sur l'action purgative (communication préliminaire); af Hugo Holsti: Om ålderns, könets och sociala förhållandens inverkan på dödligheten i tuberculösa sjukdomar, särskildt i lungdot; W. Pipping: Tracheotomie vid croup hos barn utförda i Helsingfors; af M. W. af Schultén: Om kräfta i blindtarmen och exstirpation af densamma; af J. Pippingsköld: De l'asepsie dans la pratique journalière en Finlande depuis une vingtaine d'années; af Otto Engström: Bidrag till uterus myometis etiologi; af Adolf Törngren: En ny metod för utförande af vaginal hysteropexi vid bakåtböjd lifmoder.

Det senare bandet bärande titeln „*Festskrift från patologisk-anatomiska institutet*“ inledes med en uppsats af institutets grundläggare arkiater Otto E. A. Hjelt om De medicinskt-vetenskapliga institutens uppkomst och förhållande till läkarekonstens utveckling. Institutets n. v. föreståndare prof. E. A. Homén har bidragit med tvenne uppsatser, i den ena lemnande bidrag till kännedomen af Hemiatrofia facialis och Nervi trigemini ursprung och i den andra beskrifvande en egendomlig förut icke observerad sjukdomsform som successivt angripit tre medlemmar af samma familj och visande

sig under symptom af ett småningom tilltagande blödsinne samt med säregna patologisk-anatomiska företeelser. Assistenten vid institutet dr L. W. Fagerlund lemnar en öfersigt af de emellan åren 1860—1890 inträffade fall af fosforförgiftning i Finland. Af läkare som på patologisk-anatomiska institutet utfört sina undersökningar hafva följande lemnat bidrag till festskriften nemligen prof. Hugo Holsti, som beskrifver „*Ett fall af akromegali*“; dr C. Lundström, som redogör för urinämnetts sönderdelning genom mikrober samt deras förhållande till cystitis, meddelande dervid en skildring af tvenne nya af honom upptäckta mikrobers lefnadsförhållanden och växtsätt; dr W. Sucksdorff redogör för sina „*Iakttagelser om bakteriehalten hos vattnet från Vanda å samt Helsingfors vattenledningsvatten*“ och slutligen gör med. kand. R. Kolster ett förutskickadt meddelande rörande af honom utförda experimentala studier öfver förändringar inom hjertmuskulaturen vid lokal ischämi.

Under året har derjemte framträdt början af ett arbete, hvilket är egnadt att i hög grad tilldraga sig uppmärksamhet såväl i vårt land, som äfven i den skandinaviska Norden nemligen „*Svenska och Finska medicinalverkets historia 1663—1812*“ af Otto E. A. Hjelt. Af detta arbete, resultatet af trängna, under ett decennium fortsatta forskningar, hafva 1:sta och 2:dra häftena utkommit, hvarjemte ett tredje är att förvänta närmare jul. I de utkomna häftena skildras Collegii medici uppkomst, organisation och verksamhet.

Under formen af academiska dissertationer hafva tvenne medicinska afhandlingar sett dagen, den ena utgifven af dr W. Pipping för professuren i pædiatrik „*Till kännedomen om ventrikelns funktioner i den späda åldern i normalt och patologiskt tillstånd*“, samt den andra af med. lic. Matti Äyräpää utgifven för vinnande af doktorsgrad och docentur „*Satulanenän orthopedisesta parantamisesta odontologian tarjoomilla apukeinoilla*. I den till prof. M. af Schulténs installation af prof. K. Hällstén utfärdade inbjudningsskriften behandlas frågan om de symptomiska punkterna i centrerade dioptriska system och deras förhållande i ögats optiska apparat samt om symptomerna i sferiska speglar och i centrerade system sammansatta af ett dioptriskt system och en sferisk spegel. Under året har derjemte landets tre vetenskapliga medicinska tidskrifter Finska Läkaresällskapets Handlingar, Duodecim och Finsk Pharmaceutisk tidskrift regelbundet utkommit med ett häfte hvarje månad. Af de i dem ingående uppsatserna må följande särskildt anföras: Om den variga lungsäcksinflammationens operativa behandling vid medicinska kliniken i Helsingfors af J. W. Runeberg; Berättelse öfver 150 starrextaktioner utförda å härvarande ögonklinik, af K. R. Wahlfors; En serie af femtio buksnittoperationer af Adolf Törngren; Om frossan i Finland, af R. Sievers; Om spetelskan i Kuusamo, af L. W. Fagerlund; Om behandling af uterusmyom med galvanisk ström, personliga erfarenheter af Otto Engström; Kaksikolmatta Oulun lääinän sairashuoneessa toimitettua kasvinlaparotomia, af Karl von Fieandt; Sytt satulanenän syntymiseen af Matti Äyräpää.

Af Hygieniska spörsmål utgifna af Helsingforsföreningen i Finland har under året tredje häftet utkommit innehållande föredrag af prof. H. Holsti: Om dödlighetsförhållandena inom olika yrken med särskild hänsyn till lungdot; af fröken Alexandra Gripenberg: Sättet att sprida kunskap om fullt ändamålsenlig föda; af dr W. Sucksdorff: Vikten af födans fullt ändamålsenliga beskaffenhet; af dr A. Palmberg: Några sanitära förhållanden i Helsingfors. — Helsingforsföreningens flygskrifter N:o 3 och N:o 4 innehålla: Om barnadödligheten i Finland och dess allmänna orsaker af dr F. W. Westerlund.

Den populära hygieniska tidskriften Suomen terveydenhoito-lehti har från 8 numror årligen ökat sitt omfång så att den numera utkommer med 12 numror om året. Samma antal häften omfattar äfven Tidskrift för helsovård, som med detta års utgång fyllt sitt första år. Dessutom hafva flera finska läkare under detta likasom under föregående år publicerat uppsatser i utländska vetenskapliga tidskrifter. Bland dessa må nämnas: Entwicklung und Structur der Placenta bei der Katze af prof. G. Heinricius införd i Archiv für mikroskopische Anatomie; Ein Fall von Diabetes insipidus nebst Aspermatismus und paralytischer Impotens, af dr E. Lindén införd i Internationales Centralblatt für die Physiologie und Pathologie der Harn- und Sexual-Organen; Ein typischer Fall von Paramyoclonus multiplex af prof. E. A. Homén införd i Neurologisches Centralblatt.

Om det ytterligare anføres att landets apotekare under September månad sammanträdde i Helsingfors till ett allmänt möte samt några dagar senare landets läkare, hvilka denna gång äfven inbjudit samtliga veterinärer att deltaga i mötet, så vittnar allt detta om att under det förflutna året en synnerligen liflig verksamhet och ett vaket intresse varit rådande inom landets medicinska kretsar.

Under det förflutna året ha dels utförts, dels till utförande anbefalts följande nya sjukhus, upptagningsanstalter för dårar, om- och tillbyggnader af äldre sjukhuskomplexer och inrättande af läkarebostäder vid de större lasaretten i landet.

Fagnäs dårvårdsanstalt utvidgas enligt ritningar af arkitekten G. Wilenius, kostnadsförslagssumman 670,000 fmk (alla siffror i rundt tal.

Kexholm's dårvårdsanstalt för kriminala dårar utvidgas enligt ritningar af arkitekten J. Ahrenberg, kostn. fmk 130,000.

Sjukhus i Sordavala enligt ritning af arkitekt Th. Decker, kostn. fmk 100,000.

Sjukhus i Rovaniemi enligt ritn. af assessor F. Granholm, kostn. 90,000.

Nytt kurhus i Wiborg enligt ritn. af arkitekt Jac. Ahrenberg, kostn. 115,000.

Inredning af ny läkarebostad, rum för syssloman etc. vid sjukhuset i Wiborg, ritn. af densamma, kostn. 120,000.

Läkarebostad vid sjukhuset i Åbo enligt ritn. af densamma 16,500.

Läkarebostad jemte nya uthus, planeringar och andra tillbyggnader vid asylen i Kexholm enligt ritn. af densamma, kostn. fmk 50,000.

G. FAGERLUND.

Lingvistik.

Den mycket omtalade mångspråkigheten i Finland bör ha det goda med sig, att den framtvingar en mångsidig språkkunskap och därigenom äfven befordrar de språkvetenskapliga studierna. Då vi här gå att kasta en flyktig blick på det myckna, som i denna bransch sett dagen i vårt land sedan fjolårets höst, öfverlämna vi domen öfver det frambragtas värde åt framtiden. Men vi hafva icke anledning till den farhåga, att denna dom gentemot vår glädje öfver den så rika skörden skulle sätta varningen: *non multa, sed multum*.

Filologen skall väl alltid ha samma skäl som historikern, hans närmaste granne i vetenskapernas krets, att börja *ex oriente*.

Äfven vi vända våra blickar åt detta håll och möta då i Alexandersuniversitetets festskrift till minne af vår högskolas 250-åriga tillvaro en af icke mindre än 14 taflor illustrerad afhandling af professor A. Tötterman, „*Fünf Suljek-Inschriften*.“ Dessa märkliga inskrifter på en klippvägg i Sibirien äro beledsagade af inristade bilder, djur- och jaktscener. På grund af en detaljerad paleografisk granskning söker förf. denna gång fastställa inskriptionernas text, hvars semitiska ursprung han fasthåller. — I samma publikation meddelar åter dr K. L. Tallqvist under titeln „*Babylonische Schenkungsbriefe*“ i transskription ett antal urkunder i kilskrift på lertaflo från Cyrus' och Kambyse's tider: hemgiftsbref, skuldsedlar och andra förskrifningar m. m. Texterna öfversättas och kommenteras i språkligt och sakligt hänseende. — För den akademiska undervisningen i Gamla testamentets grundspråk har dr E. Stenij utgifvit „*Genesis kirjan heprealais-suomalainen sanasto*“, en utförlig ordbok till Första Mosebok.

De gamla hinduernas språk, i hvilket vi vant oss att värda den äldsta system i den indo-europeiska familjen, har gjorts till föremål för en omfattande undersökning af dr J. N. Reuter. Den gäller sammansatta nomina med afseende å deras akcentförhållanden. Den del, som hittills utkommit som separattryck ur Kuhns bekanta Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung, bär titeln „*Die Betonung der copulativen und der determinativen Composita mit einem Verbalnomen als Schlussglied*“. Här behandlas sålunda främst de många för sanskrit egendomliga ordsammansättningar, hvilka bestå af två koordinerade substantiv, t. ex. *bandhapāsa* band och bojar, men äfven en stor del af de composita, i hvilka den ena delen är logiskt underordnad den andra. Akzenten i dessa, det är förf's resultat, beror blott på gestaltningen af den senare delen af sammansättningen och hvilat på dess betonade stavelse, utom i vissa närmare angifna bildningar.

Från orientens språkvärld ledas vi öfver till den klassiska forntiden genom lektor J. Hedbergs finska lexikon till Nya testamentet, som främst afser teologernas behof. — I den redan nämnda akademiska festskriften offentliggör prof. I. A. Heikel en historisk och kronologisk undersökning „*Beiträge zur Erklärung von Plutarchs Biographie des Perikles*“; prof. F. Gustafsson skrifver „*De Livii libro XXI emendando*“. — Ett bidrag till romarspråkets historia är dr E. Hertz' disputation „*De praeicipuarum praepositionum loci usu Lucretiano*“, som närmare belyser den poetiska naturfilosofens sätt att uttrycka lokala och därmed beslätade förhållanden. — Här må ock antecknas att de studerandes förening för klassisk filologi gifvit två välbesökta representationer af Plauti komedi Mostellaria på originalspråket och att två andra romerska skalders i modern form presenterats för allmänheten: Horatius i modern dräkt af Ludvig Laurén och Vergilii tredje bok i finsk metrisk öfversättning af K. J. (aakkola), af hvilken signatur äfven en mindre broskyr „*Roomalaisten aviosta*“ publicerats.

Studiet af den romaniska filologin har på senare tid i Finland att framvisa icke så få frukter. Dr W. Söderhjelm, som efter den bortgångne H. af Schultén återväckte detta studium till liffs hos oss, har utgifvit ett bidrag till 1400-talets italienska litteratur „*La Dama senza mercede*“, särtryck ur Revue des langues romanes, och ett likartadt till gammalfranskan „*Das Martin-leben des Péan Gatineau*“ i universitetets festskrift. Båda dessa handskriftspublikationer äro försedda med inledningar och förklaringar, lika upplysande för innehållet som språket. — Ett omfångsrikt arbete är dr A. Wallenskölds Chansons de Conon de Béthune, hvilkas jämförelsevis korta text göres till föremål för en rad af grundliga

undersökningar rörande denne trouvère från slutet af tolfte seklet, hans lif, hans auktorskap, hans sånger, deras kronologi, deras språk och versifikation samt de till vår tid bevarade handskrifternas olika förhållande till hvarandra och trovärdighet. — Våra båda nu nämnda romanister hafva tillsammans utgifvit ännu ett rart literaturalster „Le Mystère de saint Laurent“ med inledning och glossar.

En stor lifaktighet och ett framgångsrikt arbete har den moderna lingvistikens representanter naturenligen framkallat på skolans och den akademiska undervisningens område, där nu en nyfilologisk förening arbetar med lif och lust. Också har den anhållan om en professur i modern filologi, som enhälligt framstälts af våra akademiska myndigheter och landets skolstyrelse, nu äfven upprepats i en landtdagspetition af alla fyra stånd.

De båda inhemska språkens forskningsfält ligger naturligtvis närmast för vårt lands män. Särskildt den finska lingvistikens, som också i en lång tid ensam af de två var representerad vid universitetet, har under denna period, då den finska professionen blifvit återbesatt, flere större och mindre arbeten att framlägga. Den nyss utnämde professorn, A. Genetz utgaf som specimen „Suomen partikkelimuodot“, en synnerligen rikhaltig samling af kasusformer och andra bildningar, hvilka förf. sammanför såsom partikelformer och ordnar efter deras syntaktiska användning samt i en särskild afdelning söker etymologiskt förklara. Samme forskare har utgifvit „Kuollan Lapin murteiden sanakirja ynnä kielenäyteitä“, upptagande, förutom företal och register, ord och talesätt från fyra dialekter med deras finska och tyska betydelse samt grundformer, äfvensom nomina propria med förklaringar. Texterna ha förut offentliggjorts, likaså 1874 på ungerska den etnografiska inledningen som nu återgifves på tyska. Arbetet prisbelönades 1888 i manuskript af Finska vetenskaps societeten. — Dr: E. N. Setälä har utgifvit två tredjedelar af ett större verk „Yhteis-suomalainen äännehistoria“. I dessa delar (sid. 1—446) undersöker förf. konsonanterna i de finska språken med afseende å deras nuvarande och tidigare förekomst och förändringar. Förf. har för sitt arbete till stor del själf samlat nytt material ur äldre skriftliga minnesmärken och ur ännu levande dialekter; arbetets första del har af Vilh. Thomsen (i Finsk tidskrift, tom. XXX s. 305) rönt det erkännandet, att det är i detsamma vi första gången få en systematisk och ingående historisk behandling af ett bestämdt afsnitt af de finska språkens ljudlära på grundvalen af de i nutidens språkvetenskap rådande principer. För dessa principer redogör hr Setälä i sin broskyr „Nykyaikuisen kielentutkimuksen periaatteista“; skriften utmärkes af en klar och fängslande framställning, som icke alltid återfinnes hos filologerna — i enlighet med den gamla erfarenheten att skomakarens barn gå i de sämsta skorna. — Till den finska literärhistorien har samme förf. lämnat ett bidrag i universitetets förut nämnda festskrift: „Pari suomalaista poemintoa Upsalan yliopiston kirjastosta“.

I denna samling ingår äfven en afhandling af dr: K. Krohn, „Mann und Fuchs“, i hvilken förf. kompletterar sina tidigare jämförelser mellan olika varianter af denna och närstående sagor hos en mängd folkslag; varianterna underkastas en noggrann mönstring, som möjliggör ett närmare bestämmande af deras inbördes förhållanden. Vid Folklore-kongressen i London framlämnade dr: Krohn sin franskspråkiga skrift om Finska literatursällskapets många och stora samlingar af Folklore. — Samme man hafva vi äfven att tacka för redigeringen af de tillsvdare utkomna två häftena af „Kalevalan esityöt“, hvilka utom företal upptaga äldre, till god del otrykta samlingar af Kalevala-sånger, nämligen den af Rein-

hold von Becker, som först kom Kalevalas enhet på spåren, och flere mindre och större rapsodier, hvilka Elias Lönnrot räddat åt eftervärldens beundran. — I den omtvistade frågan om Kalevalas hem har pastor A. Neovius gjort ett inlägg, „Kalevalan kotiperästä“, grundande sig på egna samlingar och iakttagelser bland folket i södra Karelen.

Af dr: A. W. Forsmans forskningar rörande de finska personnamnen har första delen utkommit med specialtitel „Pakanuuden aikainen nimistö“ och utgör ett beaktansvärdt bidrag till kännedomen om hednatidens kultur och språk. — Finska folkets forntida trollkonster ha åter i M. Varonen funnit en väl vitsordad samlare och utgifvare, som nu offentliggjort en första del, innehållande „Metsästystaikoja“, jaktkonster.

Bland finnarnes allägsnare anförvandter vid Volgas stränder har H. Paasonen och till en del A. Genetz samlat det material, som den förre offentliggjort jämte tysk översättning under titeln „Proben der mordvinischen Volksliteratur“ I. De upptaga nionde tomen af „Suomalais-ugrilaisen seuran aikakauskirja“, som med det rikt doterade Finska literatursällskapets publikation „Suomi“ tämlar om befordrandet af den finska språkvetenskapens intressen. Bland sistnämnda sällskaps skrifter ingå de flesta af de finska arbeten hvilka här ofvan anförts.

Inom den svenska språkforskningen ha vi att framföra två omfattande dialektundersökningar, Gamlakarlebymålet af K. J. Hagfors och Kökarsmålet af A. Karsten, båda utförda efter den på en gång strängt deskriptiva och språkhistoriska metod, som i mer än ett decennium gjort sig gällande på det svenska språkområdet. — Den oaktadt sin höga ålder oförtröttade forskaren, dr: J. O. I. Rancken har publicerat „Förteckning öfver folksågner, melodier, sagor och äfventyr från det svenska Österbotten, II“, som låta oss ana hvilka rika samlingar stå oss till buds af Folklore på svenskt tungomål i Finland. Om denna och dess utforskande har E. Lagus till Folklore-kongressen i London utgifvit en broskyr „Du Folklore suédois en Finland“. I Svenska literatursällskapets förhandlingar och uppsatser har J. Klockars redogjort för „skräck och vidskepelse bland Malaks allmoge“.

I den inhemska språkkunskapens och lingvistikens tjänst arbeta som bekant tvänne föreningar vid universitetet: Kotikielen seura och Svenska landsmålsföreningen, uppsamlade många korn och utsående mångt frö för framtida växt.

Det skulle föra oss för långt att genomgå de talrika, främligast populära uppsatser i filologiska ämnen, som framträd i våra tidskrifter, såsom den af Pedagogiska föreningen utgifna, Finsk tidskrift och Valvoja, bland hvilkas redaktioner eller verk-sammare medarbetarekretsar filologerna intagit flere platser.

I utlandet fackskrifter ha, såsom vi sett, större eller mindre arbeten af finländska filologer funnit rum. Det återstår härvid ännu att nämna en uppsats af E. N. Setälä i ungerska vetenskapsakademins filologiska tidskrift, om vepsiska folkvisor, samt recensioner, publicerade af W. Söderhjelm och af A. Wallensköld i Litteraturblatt für germanische und romanische Philologie, af F. Gustafsson i Neue philologische Rundschau.

Vi måste afstå från att närmare ingå på Emil von Qvantsens afhandling „Några anmärkingar om vokalljudens uppkomst-sätt“ och H. Pippings skrift „Om Hensens fonotograf som ett hjälpmedel för språkvetenskapen“, hvilka båda redan stå på naturvetenskapens gräns.

²⁰/₁₀ 91.

F. G.

Pedagogisk öfversikt.

Mera åskådning, verklighet och natur, mindre abstraktion, minneskunskap och teori utgör kännetecknet för den pedagogiska riktning, som altmera vinner insteg i våra läroverk. Detta fick äfven ett tydligt uttryck i Förhandlingarna vid tredje allmänna finska skolläraremötet i Helsingfors den 4—7 juni 1890, hvars protokoll numera utkommit i tryck. Därur inhämtas bland annat, hvilka åsikter gjorde sig gällande i fråga om gemensamma bottenskolor med afslutade kurser, om gemensam undervisning för gossar och flickor, om öfversträngning i skolan, om studentexamen, om metodiken för undervisning i modersmålet, i främmande moderna språk, i historia och naturkunskap, m. m. — Ett slags program för det nyare betraktelsesättet är åtminstone i visst afseende docenten *M. Johnssons* arbete Om induktiv metod vid undervisningen, som både systematiskt och historiskt behandlar detta ämne.

För öfrigt har den årsperiod, öfversikten omfattar, varit rätt rik på läroböcker, mer eller mindre gående i den antydd reformriktningen. För undervisningen i modersmålet ha flere arbeten utkommit. Dr: *V. Vasenius* har utgifvit en ny omarbetad och med diktprof från äldre och nyare författare tillökad upplaga af *K. Collans* Poetisk Läsebok med dikter af inhemska svenska författare. Ett vidsträktare område berör samme förf:s Lärobok i Sveriges och Finlands litteraturhistoria (andra omarbetade upplagan). Yttermera har af dr: Vasenius utarbetats Ruotsin kielen alkeiskurssi, hvilken genom samtal från vardagslivet vill lära finskatalande barn vanligare ord och enklare regler för svenska språkets användning. För den första grammatikaliska undervisningen i modersmålet och därmed i all grammatik är lektor *Karl Lindströms* Svenska grammatik med af sammanhängande text bestående öfningsstycken afsedd. Professor *F. Gustafsson* har för lägre skolklasser utarbetat en läsebok Saga och Historia (illustrerad), som i enkel, åskådlig form framställer bilder ur den nordiska och finska gudaläran och vårt lands historia. För de högsta skolklasserna samt hemmet är professor *I. A. Heikelns* läsebok Fosterländska Bilder ämnad. Den innehåller urval ur alla mera framstående inhemska och åtskilliga svenska prosaister. *E. Lönnbergs* (M. Raitios) illustrerade Läsebok för barn är uppställd enligt skrif-läsemetoden och sysslar med barnen nära stående ämnen. G. A. Åbergs noggranna, omfattande Svensk Ordlista för rättskrifning har utkommit i ny upplaga, utvidgad och bearbetad af *J. Klockars* och *I. Smeds* och upptager nu jämte Freudenthals rättstafning äfven den i Svenska akademiens ordlistas sjätte upplaga ingående.

Den finska språkundervisningslitteraturen har riktats af en på detta område känd författare magister *A. H. Kallio* med Suomen kielioppi, afsedd för den första grammatikundervisningen i finska skolor och innehållande både formlära och syntax med öfningsstycken. Af densamme har äfven utgifvits en kort och praktisk Repetitionskurs i finsk formlära. Äfven för finska talande barn finnes att anteckna en ny läsebok, *H. Ojalas* Lukemisen alkuoppi (illustr.). För mellanstadiet är Koulun lukukirja, utgifven i tre delar af samskoleföreståndarinnan *Lucina Hagman*, dr: *Mikael Johnsson* och mag. *Frans Repola*, med lätta anslående stycken, afsedd. Folkskoleinspektör *K. Raitio* har utgifvit Toinen Lukukirja kansakoulujen tarpeeksi.

För undervisningen i främmande språk ha utgifvits — förutom af *C. M. Lindfors* Ny elementarkurs i franska språket, Systematisk språklära af *C. Ploetz*, — följande enligt nyare språk-

undervisningsprinciper utarbetade läroböcker. *Anna Blomqvist*, lärarinna vid svenska fruntimmersskolan i Helsingfors, har utgifvit en Förberedande kurs i tyska språket, utgörande en grundlig och lycklig omarbetning af en tidigare upplaga. Lärarinnan vid finska fruntimmersskolan i Helsingfors *H. Andersin* har utgifvit Englannin kielen oppikirja vastaalkaville, en förfinskning af *K. Brekkes* framstående arbete. Docenten *W. Söderhjelm* och fr. *N. Tötterman*, lärarinna vid nyssnämnda skola, ha ombesörjt en uteslutande af sammanhängande, välvald text — däribland en mängd dialoger — bestående Fransk Läsebok, som skall utgöra första delen af en Fransk elementarbok.

I de historiska läroböckerna få skildringarna af kulturförhållandena och samhällsskicket sig ett större utrymme tillmätt. Så är fallet i professor *M. G. Schybergsons* på svenska och finska utgifna Lärobok i Finlands historia för högre skolklasser samt i densammes bearbetning af *Palins* Lärobok i medeltidens historia. Detta *Palins* arbete har äfven utkommit på finska i en tillökad upplaga af *E. Hyvärinen*. Af dr: *P. Nordmanns* Gamla tidens historia, afsedd för lägre klasser, har en ny förbättrad upplaga utkommit. En illustrerad allmän historia har utgifvits för folkskolor: Yleinen historia, tarkastamalla suomennettu (förf. *G. Pira*). *Cornelii Kyrkohistoria* har framträd i en ny finsk översättning, värkställd af lektor *J. A. Maunu*.

För folkskolornas behof har seminariilektorn *A. Th. Genetz* ombesörjt en illustrerad geografi, Maantieteen oppikirja. En på området förut känd läroboksförfattare magister *Elis Lagerblad* har skrifvit en rikt illustrerad Förberedande Geografi.

Från matematikens område ha vi att nämna af dr: *Aug. Ramsay*, författare till flere läroböcker i matematik, Lärobok i plan trigonometri samt af magister *O. Hallstén* Algebra oppikirja tyttökouluja varten.

För musikundervisningen ha utkommit Tvåstämmiga sånger (andra uppl.) af *G. Linsén*, Trestämmiga sånger af *E. S.*, Elementära Sångöfningar af *Anna Blomqvist* äfvensom en Koralbok för kyrkan, skolan och hemmet af *R. Fallin*.

Det är möjligt, att ett eller annat af ofvannämnda arbeten faller något utom den tidsram, okt. 1890—okt. 1891, hvilken revyn afser att omfatta, eller att något till perioden hörande skolarbete undgått ref., men i allt väsentligt ger det anförda en bild af den lifliga värksamheten inom skolboks litteraturens område.

Det pedagogiska intresset under året har äfven på annat sätt gifvit sig uttryck. Pedagogiska föreningens centralafdelning har fem gånger sammanträd till diskussionsmöten. Diskussionsprotokollen äro trykta i Föreningens af öfverinspektör *C. Synnerberg* redigerade Tidskrift, som för öfrigt i sedvanliga 6 häften innehållit vetenskapliga och pedagogiska uppsatser, reseberättelser, recensioner, officiella notiser m. m. I Kuopio har en filial af föreningen under året varit värksam, och innevarande hösttermin har en sådan stiftats i Tavastehus. Pedagogiska frågor ha äfven tagits till tals i den dagliga tidningspressen, i skolprogram samt i våra literära tidskrifter. Tidskriften Hemmet och samhället har innehållit en afdelning för folkskolefrågor. Det finska folkskolebladet Kansakoululehti, redigeradt af folkskoleinspektör *A. Berner*, utkommer med 24 nummer i året. I hufvudstaden värkar en lifaktig folkskollärareförening.

I nära samband med de pedagogiska frågorna stå sträfvanterna för folkupplysningen. Sällskapet Svenska Folkskolans Vänner har under året bidragit till upprättandet eller understöddet af en mängd folkskolor, folkbibliotek och läsestugor samt utgifvit folkliteratur. Dylik litteratur, delvis både på svenska och

finska, delvis blott på finska, har äfven ombesörjts af Folkupplysningssällskapet. Hvardera sällskapet föranstaltade under sommaren musikfester, det förra i Ekenäs, hvilken fest var besökt af omkr. 5,000 personer, Folkupplysningssällskapet en af omkring 15,000 personer besökt fest i Kuopio. Några finska folkskolor ha i landets östra gränstrakter samt svenska bygder upprättats af Finska Folkskolans Vänner.

Folkbildningsarbetet har äfven af den studerande ungdomen omfattats med stor värme. En af savokarelska afdelningarna, sedan tillstånd till allmän insamling af medel för en folkhögskola i Savolaks ej erhållits, föranstaltadt lotteri, för upprättande af folkbibliotek i landets östra delar inbragte öfver 15,000 mark. För „Svenska folkskolans vänner“ har under året genom offentliga tillställningar insamlats ett par tiotal tusen mark. Under året har en svensk folkhögskola varit verksam i Borgå, en finsk i Kangasala. Den 1 november detta år började två nya svenska folkhögskolor sin verksamhet, den ena i Kronoby (Österbotten), upprättad genom österbottniska studenter, den andra i Esbo (Nyland), grundlagd af Nylands studenter. — Medel för upprättande af andra såväl svenska som finska folkhögskolor ha insamlats.

Vid ständermötet behandlades åtskilliga skolfrågor. En petition om obligatoriskt inrättande af folkskolor i landskommunerna vann ej pluralitet, men understöd bestämdes för fattiga kommuner vid upprättandet af folkskolor. För fortsättningskurser till folkskolan och understöd för folkhögskolor beviljades i petitionsväg 90,000 mark. — Petitionen om beviljande af samma statsunderstöd åt privata samskolor som åt privata gosskolor vann en om ock knapp pluralitet. Samskolor finnas i hufvudstaden fyra, däraf tvänne redan dimitterat elever till universitetet. Hela elevantalet i dessa skolor är 889, i det närmaste lika många gossar som flickor. Äfven i landsorts-städerna finnas några dock ej än fullständiga samskolor. Den särskildt för mindre orter viktiga samskoleorganisationen vinner tydligen allt flere vänner.

Af denna sammanträngda öfersikt torde framgå, att på undervisningsområdet en ganska stor lifaktighet gör sig gällande. Den står i samband med det allmänna framåtskridandet inom landet under de senaste årtiondena samt vårt lands säregna kulturförhållanden.

I. A. HEIKEL.

Zoologi.

September 1890—september 1891.

Herr J. A. Palmén, som genom sitt år 1874 utgifna arbete om foglarnas flyttningvägar gifvit uppslag till anställande af omfattande observationer häröfver i olika länder, har inför andra internationella ornitologiska kongressen i Budapest år 1891 framlagt ett „Referat über den Stand der Kenntniss des Vogelzuges“.

Herr O. M. Reuter har i separataftryck från Finska Vetenskaps-Societetens „Acta“ utgifvit fjärde tomen af sitt stora arbete „Hemiptera Gymnocerata Europæ“ samt tvenne monografier, den ena öfver hemipterslägtet Holotrichius, den andra öfver hemipterfamiljen Ceratocombidæ. Samma författare har i Meddelanden af Societas pro Fauna et Flora fennica i tvänne afhandlingar redogjort för de i finska orangerier lefvande formerna af insektgrupperna Collembola och Thysanoptera samt nordiska sugfiskens förekomst i nyländska skärgården, äfvensom i Finska Vetenskaps-Societetens öfersigt förtecknat ett antal Podurider från nordvestra Sibirien. I sistnämnda tidskrift har herr Reuter äfven offentliggjort en bearbetning af de hemiptera, hvilka af herrar Ehnberg och Hammarström insamlats i sydvestra Sibirien och angränsande de-

lar af Mongoliet samt i Fauna et Flora sällskapets „Meddelanden“ utredt de skandinaviskt-finska Acanthia-arterna af saltatoriagruppern. I Revue d'Entomologie har herr Reuter publicerat bidrag till kännedomen om europeiska och exotiska hemiptera uti uppsatserna „Notes géographiques sur les Hémiptères paléarctiques“, „Capsidæ novæ e Rossia meridionali“, „Adnotationes hemipterologicæ“, „Capsidæ novæ ex Africa boreali“, „Notes sur quelques Hémiptères de Madère“, „Conspectus specierum generis Mustha“, „Ad cognitionem Capsidarum“ och „Hétéroptères de Suez“. Slutligen har herr Reuter i tidskriften Naturalista Siciliano beskrifvit några „Capsidæ sicilianæ novæ et minus cognitæ“. Smärre hemipterologiska uppsatser af herrar O. M. Reuter och E. Bergroth ingå äfven i Wiener entomologische Zeitung, Revue d'Entomologie och Entomologist's Monthly Magazine.

I en uppsats i Finska Vetenskaps-Societetens öfersigt, kallad „Ein Beitrag zur Kenntniss der vergleichenden Anatomie der Ohrmuskulatur“ har herr H. Schulman bekantgjort de första resultaten af sina omfattande undersökningar öfver ansigtsmuskulaturen hos olika däggdjur.

Herr J. Sahlberg har i Meddelanden af Societas pro Fauna et Flora fennica lemnat „nya bidrag till kännedomen om solitära biarters arkitektur“ och redogjort för den i Lapplands granskogor såsom skadedjur uppträdande Cecidomyia strobi äfvensom beskrifvit några nya finska staphylinider och den förut okända hannen till Sirex Fantoma.

I samma meddelanden lemnar herr E. Reuter bidrag till vår inhemska fjärilfauna och beskrifver i Entomologisk Tidskrift några nya aberrationer af finska fjärilar.

Herr E. Bergroth redogör i Mittheilungen der naturforschenden Gesellschaft in Bern under rubriken „Beitrag zur Tipuliden-Fauna der Schweiz“ för ett antal nya och mindre kända schweiziska former af nämnda familj.

E. B.

Katalog

för Åbo stads museum.

Den 15 september 1891 hade 10 år förflutit, sedan bestyrelsen för Åbo stads historiska museum begynte sin verksamhet. Museet, som för första gången uppläts för allmänheten den 1 januari 1885, provisoriskt uppställt i 4 rum i Åbo slott, har under senaste sommar blifvit omordnat i 15 rum, af hvilka tillsvidare två äro restaurerade i 1500 talets stil. Museet i sin nuvarande gestalt lämnar besökaren en öfverblick af stiltvecklingen från renaissance till nuvarande tid. Vidare finner man husgeråd, redskap, smycken m. m. sammanställda efter materialet. En katalog öfver en del af samlingen, upptagande innemot 2000 nummer, har utkommit i svensk och i finsk dräkt. Allmänhetens intresse för museet har under årens lopp varit i ständigt stigande. Under detta år torde de besökandes antal kunna beräknas till 7 å 8 tusen personer. Museet står numera alla söndagar kl. 12—3 tillgängligt för allmänheten mot en inträdesavgift af 25 penni, samt under öfriga tider mot en afgift af 50 p. Museets lokal i Åbo slott är hyresfritt upplåten af staten. Såsom årliga anslag uppbär museet: af staten 900 mark till uppköp af ved och af Åbo stads fullmäktige 4000 mark, till öfriga utgifter. Utom vaktmästare har museet inga aflönade tjänstemän.

På museibestyrelsens föranstaltande utgifves en serie „bidrag till Åbo stads historia.“ Kostnaderna bestridas af en förening, hvars medlemmar, för det närvarande uppgående till inemot 200, erlägga en årsavgift af 5 mark. Under år 1891 har af bidragen utkommit åttonde häftet (det sjunde i första serien). G. C.

Valse Caprice.

Poco allegro.

K. Flodin.

pp

cantando

mf

cresc. f

p

p

à tempo.

rit. *f*

sf *sf*

più f *sf*

sf *dim.* *rit.*

p

p

Nya böcker

på

SÖDERSTRÖM & C^{OS} FÖRLAG

till Julen 1891.

Juhani Aho: **Spånor** (andra uppl.) F:mk 3. 50.

Jac. Ahrenberg: **Anor och Ungdom**, två berättelser. F:mk 3. 75.

Karl A. Tavaststjerna: **Hårda tider**, berättelse från Finlands sista nödår. F:mk 3. 75.

Karl A. Tavaststjerna: **Fyra dramatiska småstycken**, F:mk 1. 75.

August Ramsay: **Turistlif och Idrott, II: På sommarvandring**. F:mk 1. 75.

Helena Westermarck: **Ur studieboken II**. Berättelser och utkast. F:mk 2. 75.

W. Golovin & G. Fraser: **Blad ur Finlands nutid och forntid**. F:mk 3. 60.

Jonatan Reuter & F. C. Bjarke: **Dikter i färg och ord** (10 mästerligt utförda teckningar med text). F:mk 17.

Af tidigare utgifna arbeten på samma förlag framhållas:

Juhani Aho: **Folklif**, öfversättning af Karl A. Tavaststjerna. F:mk 2. 75.

Juhani Aho: **Patron Hellman**, öfversättning af R. Hertzberg. F:mk 2. 50.

Jac. Ahrenberg: **Hihuliter**, skildringar från östra Finland. F:mk 2. 75.

Jac. Ahrenberg: **Österut**, berättelser med teckningar af Edelfelt, Berndtson m. fl.

Joh. Rich. Danielson: **Finlands förening med Ryska riket** (tredje uppl.) F:mk 3. 60.

Rafael Hertzberg: **Knekt och bonde**, romantisk skildring från Klubbekrigets tider. F:mk 3. 25.

P. Päivärinta: **Bilder ur lifvet**, I—IV à F:mk 1. 60, 2, 4. 25 och 2. 50.

O. M. Reuter: **Finlands natur, folk och kultur**. F:mk 2. 75.

Karl A. Tavaststjerna:

Barndomsvänner F:mk 5. 50.

I förbindelser „ 2. 50.

En inföding „ 4. 75.

Affärer, skådespel „ 2. 80.

För morgonbris F:mk 3. 75.

Dikter i väntan „ 3. 75.

Marin och Genre „ 3. 25.

⇒ **Söderström & C:o Förlagsaktiebolag.** ⇐

Helsingfors.

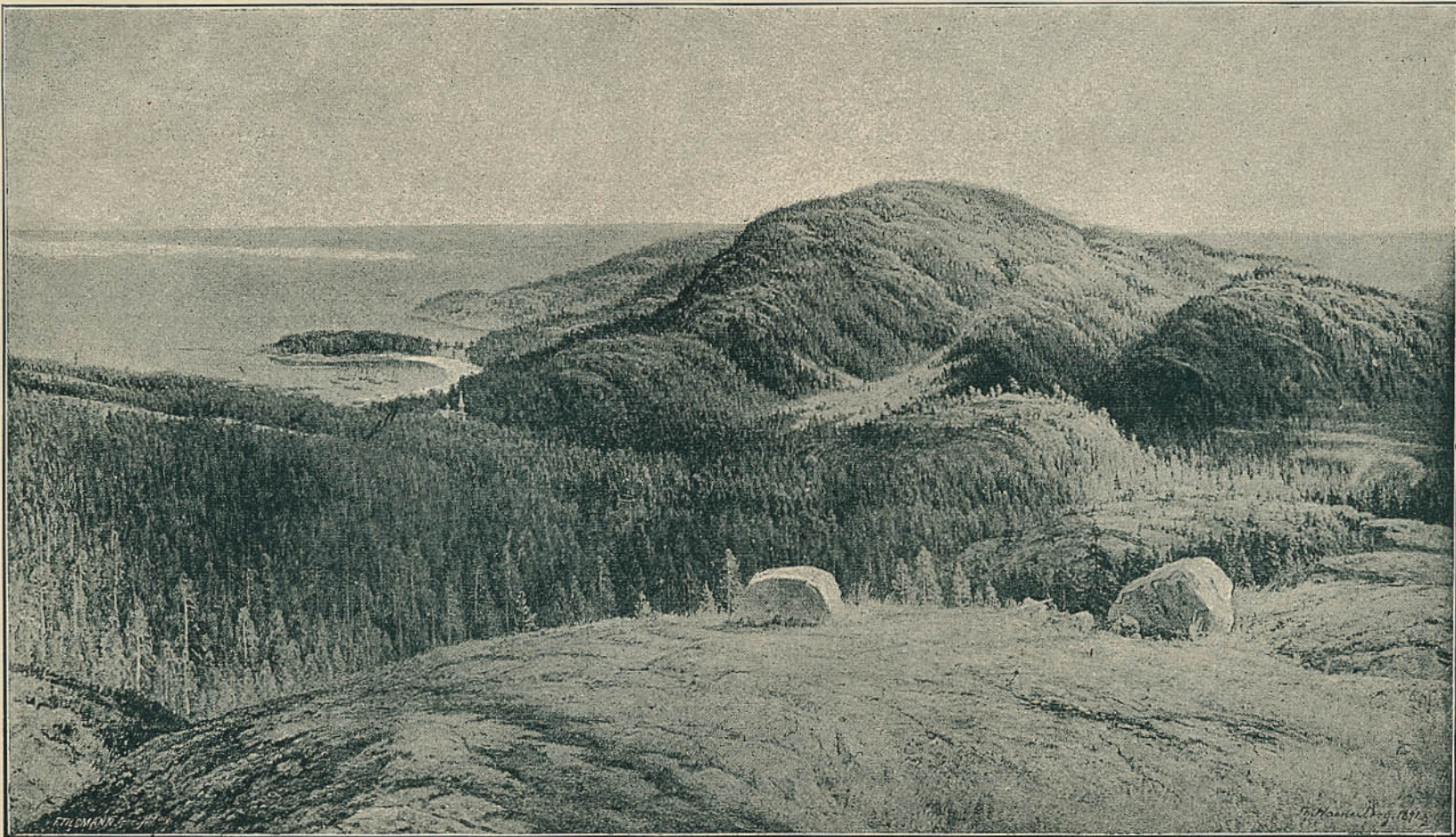
MARIATTA

of V. Vallgren.

DE SKEPPSBRUTNA

af R. Stigell.

SOMMARDAG PÅ HOGLAND

af Th. Wænerberg.

KRISTUS OCH MAGDALENA

af A. Edelfelt.